

Representantforslag 68 S

(2012–2013)

fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden

Dokument 8:68 S (2012–2013)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Trine Skei Grande og Borghild Tenden om at det etableres en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter

Til Stortinget

Bakgrunn

Norge er folkerettslig forpliktet til å ha et eget organ – en såkalt nasjonal institusjon – som overvåker etterlevelsen og statusen for menneskerettighetene i landet. Kravene til organisering av en slik institusjon fremgår av de såkalte Paris-prinsippene fra 1993 (resolusjon 48/134-1993), som angir at nasjonale institusjoner skal ha et formelt mandat fra myndighetene, men samtidig gis en uavhengig funksjon.

Norsk senter for menneskerettigheter (SMR) ved Universitetet i Oslo (UiO) fikk status som nasjonal institusjon for menneskerettigheter i 2001, og ble godkjent som fullverdig nasjonal institusjon (A-status) i 2006. Den internasjonale komiteen foretok imidlertid en fornyet vurdering av ordningen med SMR som institusjon for menneskerettigheter og konkluderte i oktober/november 2011 med at institusjonen i sin daværende form ikke var i tråd med Paris-prinsippene av 1993. UiO hadde tidligere samme år bedt om en avvikling av funksjonen som nasjonal institusjon for menneskerettigheter. Komiteen varslet videre om en nedgradering av Norges nasjonale institusjon, med mindre det ble foretatt nødvendige endringer. Det er således av avgjørende betydning at man får på plass en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter.

Forslagsstillerne er kjent med at Utenriksdepartementet allerede våren 2011 foretok en vurdering av

SMR som nasjonal institusjon for menneskerettigheter, og at det såkalte Sveaas-utvalget anbefalte at ordningen ble erstattet med en menneskerettskomisjon med tre menneskerettighetskommissærer oppnevnt på åremål av Stortinget. Forslagsstillerne er videre kjent med at regjeringen nedsatte en tverrdepartemental arbeidsgruppe for å vurdere endringer av Norges nasjonale institusjon, herunder opprettelsen av en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter med en annen organisasjonsform og struktur som skulle levere sin rapport 14. desember 2012.

Forslagsstillerne er opptatt av at en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter må operere uavhengig av myndighetene og ha en forankring i det sivile samfunn for å være i tråd med Paris-prinsippene av 1993. Videre er det av avgjørende betydning at institusjonen får tilstrekkelige ressurser og kapasitet.

Internasjonalt har en valgt ulike organisasjonsmodeller for nasjonale institusjoner for menneskerettigheter, og det er flere modeller som er anerkjent og som oppfyller Paris-prinsippenes krav til pluralitet og uavhengighet.

Forslagsstillerne er som nevnt kjent med at Sveaas-utvalget anbefalte etablering av en menneskerettskomisjon hvor tre kommissærer utnevnes av Stortinget på åremål. Forslagsstillerne mener at det er naturlig å ta utgangspunkt i anbefalingene fra Sveaas-utvalget. Samtidig kan det være fornuftig å utrede andre organisasjonsmodeller.

Forslagsstillerne vil understreke at det vil være av stor betydning for institusjonens gjennomslagskraft at det oppstilles strenge krav til faglig bakgrunn. Videre bør staten ikke involveres i institusjonens daglige arbeid. Forslagsstillerne mener imidlertid at det er viktig at myndighetene sørger for en tilstrekkelig finansiering av driften, som sikrer at institusjonen får nødvendige ressurser og kapasitet til å fungere i tråd med de folkerettslige forpliktelser Norge har etter Pa-

ris-prinsippene av 1993. Det bør imidlertid etableres tett kontakt med frivillige organisasjoner og fagmiljø på området, slik at en kan utnytte deres ressurser og kompetanse. Institusjonens styrke vil være avhengig av at en har legitimitet i det sivile samfunn, og det er derfor viktig at organisasjoner og miljøer inkluderes i institusjonens arbeid.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen prioritere arbeidet med å etablere en ny nasjonal institusjon for menneskerettigheter som tilfredsstillt kravene i Paris-erklæringen fra 1993.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at den nye nasjonale institusjonen for menneskerettigheter får tilstrekkelige og nødvendige ressurser og kapasitet.

22. mars 2013